

We werken in deeltijd, stoppen tijdelijk om voor kinderen of ouders te zorgen en wisselen veelvuldig van werkgever. Voor al deze beslissingen valt wat te zeggen, maar voor uw pensioenopbouw zijn ze desastreus! Tref daarom nú de juiste maatregelen, dan geniet u later volop van uw welverdiende pensioen!

Zit u er
warmmpjes bij
op uw

De helft van de vrouwen heeft nog nooit over haar pensioen nagedacht en als ze zich er zorgen over maakt, doet ze er niets aan. Dat is de uitkomst van een onderzoek dat een verzekeringsmaatschappij onlangs liet doen door bureau *Intomart GfK Stichting Pensioen kijker.nl* - opgericht door onder meer vakbonden en werkgevers - constateerde dat negen op de tien vrouwen geen idee hebben van hun inkomen als ze stoppen met werken. En van de zelfstandig ondernemers, mannen én vrouwen, heeft de helft niets geregeld voor ná hun 65ste. Het is wel duidelijk: vrouwen vinden het pensioen geen interessant onderwerp om over na te denken, laat staan dat ze er iets voor regelen. En dat terwijl het vooral voor vrouwen noodzakelijk is. "Het loopbaanpad van vrouwen is heel anders dan het pad van mannen," zegt Fato Ipek-Demir, voormalig medewerker van *E-Quality*, het kenniscentrum voor emancipatie, gezin en diversiteit. Vrouwen verdienen minder dan mannen, waardoor ze minder pensioen opbouwen. Bovendien werken ze veelal in deeltijd of stoppen ze (tijdelijk) met werken als er kinderen komen. Dat levert een pensioengat op. En als ze dan ook nog vaak van werkgever wisselen met verschillende pensioenregelingen, wordt het helemaal een warboel. Ipek-Demir maakt zich vooral zorgen over vrou-

wen die op hun 65ste geen volledige AOW-uitkering ontvangen. Een volledige AOW-uitkering krijg je als je vanaf je vijftiende levensjaar vijftig jaar onafgebroken in Nederland woont. Op dit moment zijn 27.000 ouderen door een onvolledige AOW-opbouw aangewezen op een bijstandsuitkering. "Voor elk jaar dat je niet in Nederland woont, krijg je een korting van twee procent. Nu is twee procent niet zo erg, maar heel veel migranten zijn pas op hun dertigste naar Nederland gekomen. Zij hebben dertig procent korting. Dan heb je een probleem. Oudere migrantenvrouwen leven vaker in armoede." Wanneer Ipek-Demir presentaties geeft over het pensioen aan autochtone hoogopgeleide vrouwen, luisteren ze belangstellend, maar blijven ze gelaten. Ze weten dat ze op hun 65ste vrijwel geen pensioen krijgen, maar voelen de urgentie niet. Ipek: "Zij denken: ik heb altijd nog mijn AOW. Maar als ik migrantenvrouwen voorlicht, raken ze echt in paniek. 'Mag ik met mijn papieren bij je komen?' vragen ze dan." Alleen AOW is geen luxe. Wie op z'n 65ste gehuwd is of samenwoont, krijgt maandelijks de helft van het minimumloon. De partner krijgt de andere helft. De overige inkomsten moeten komen van het pensioen. "Veel vrouwen denken: ik blijf mijn hele leven bij mijn man en hij heeft

Alleen
AOW is
geen luxe.
Wie op
z'n 65ste
gehuwd is
of samen-
woont, krijgt
maandelijks
de helft van
het minimum-
loon

65ste?

II

het goed geregeld,” zegt directeur Tineke van der Kraan van de *FNV Vrouwenbond*. Helaas is dat niet altijd het geval. Eenderde van de huwelijken strandt. Bij een scheiding deel je wel het opgebouwde pensioen, maar omgekeerd moet de vrouw dat ook doen. Dat valt dus vaak tegen elkaar weg. Bovendien hoeft de echtgenoot ook niet altijd een volledig pensioen te hebben opgebouwd. “De meeste mensen denken dat de oudedagsvoorziening rooskleuriger is dan de werkelijkheid,” zegt Van der Kraan. “Vrouwen leven meer in het nu, ze plannen niet zo vooruit. Maar ze zijn beter in geld besteden dan mannen. Ze sluiten minder leningen af.”

Een pensioengat hóeft geen probleem te zijn. Wie gewend is, bijvoorbeeld door een deeltijdbaan, met weinig rond te komen, kan dat na zijn 65ste ook. En vaak hebben ouderen minder uitgaven, omdat ze bijvoorbeeld hun woonhuis al hebben afgelost. “Ga even zitten en ga na hoeveel geld je op je 65ste denkt nodig te hebben,” adviseert Van der Kraan. “Uit welke bronnen kunt u geld verwachten? Heeft u uw huis afgelost? Zit er een erfenis aan te komen? Hoe heeft uw partner het geregeld? We rinkelen niet met enorme alarmbellen, het alarm zit ’m in de onbekendheid en de onverwachte consequenties. Regeren is vooruitzien.”

Van der Kraan raadt vrouwen aan goed op hun jaarlijkse pensioenoverzicht te kijken. De site www.vrouwenpensioen.nl die is opgericht door *E-quality* kan daarbij helpen. Hier wordt helder uitgelegd wat alle cijfers op het strookje betekenen. “Als je iets moet rechtekken, doe dat dan zo vroeg mogelijk,” zegt Van der Kraan. Bijvoorbeeld door te sparen, een lijfrentepolis af te sluiten of een levensverzekering te nemen. Voor aanstaande gepensioneerden met een groot pensioengat valt er niet veel meer recht te trekken. “Als je creatief bent, probeer dan dingen van je hobby te verkopen, zodat je extra inkomsten verkrijgt,” tipt Fatos Ipek. “Weet de loketten te vinden waar je bijstand, huursubsidie of zorgtoeslag kunt aanvragen. Daar heb je recht op als je onder het minimuminkomen zit. Zoek instanties die helpen belastingformulieren in te vullen. En als je weet dat je een enorm gat hebt, bereid je er dan op voor.”

‘De armoedegrens, ik moet er niet aan denken’

Twie Tjoa (63) ontvangt over twee jaar slechts een halve AOW-uitkering. Ze wil als freelancer blijven werken om economisch zelfstandig te blijven. “Ik ben twaalf jaar geleden vanuit Suriname naar Nederland gekomen vanwege een niertransplan-

tatie. Sindsdien moet ik elke drie maanden voor controle naar het ziekenhuis. Die transplantatie-expertise hebben ze niet in Suriname, dus is teruggaan geen optie. Al zou dat voor mij wel prettig zijn: het leven in Suriname is betaalbaarder. Doordat ik op mijn 65ste maar 24 van de vijftig jaar in Nederland heb gewoond, heb ik een AOW-gat van 52 procent. Ik heb daarnaast maar zeven pensioenjaren in Nederland opgebouwd. In Suriname heb ik ook pensioen opgebouwd, maar door de inflatie is dat niets meer waard. Ik krijg over twee jaar iets van duizend euro per maand. Dat is vrijwel de armoedegrens. Ik moet er niet aan denken. Ik maak me er grote zorgen over. Ik ben alleenstaand en heb geen suikeroom of -tante. Was het maar waar! Ik heb wel wat gespaard waar ik de eerste jaren op kan teren. Meer is het niet.

Ik werkte bij de *VrouwenAlliantie*, maar vier jaar geleden werd de subsidie daarvan opgeheven, omdat de minister dacht dat de vrouwenemancipatie in Nederland was voltooid. Iedereen kreeg ontslag. Ik zit nu in de *WW*. Daar kan ik in principe tot mijn 65ste in blijven zitten, maar ik wil er zo gauw mogelijk uitkomen. Ik wil nog verder werken en dat is lastig in de *WW*. Ik ben nog energiek genoeg om van alles en nog wat te doen, maar solliciteren is moeilijk. Werkgevers zijn helaas niet zo happig op oudere werknemers, ondanks dat ik hoogopgeleid ben en het goed gaat met de economie. Ik heb nu een freelancebaan als gastdocent. Als ik 65 ben, hoop ik dat ik een deeltijdbaan vind en dat ik kan blijven freelancen. Ik zou trainingen kunnen geven of kunnen coachen. Dat vind ik heel erg leuk.”

‘We zullen met minder moeten rondkomen’

Jo de Bruyn (59) woont in Essen (België). Ze heeft een vrijwillige verzekering afgesloten om haar AOW-gat na haar 65ste aan te vullen. “Elk jaar dat ik in het buitenland woon, verlies ik twee procent van mijn AOW-uitkering. Ik woon al bijna tien jaar in België en ik moet nog zes jaar. Dat is bijna eenderde van mijn AOW dat ik straks moet missen. Ik betaal nu ongeveer vierhonderd euro per jaar aan een verzekering om straks een volledige AOW te krijgen. Dat doe ik omdat ik het kan betalen. Als ik de 65 haal, krijg ik het allemaal terug.

Ik heb vrijwel geen pensioen. Ik heb wel gewerkt, maar overal heel kort. Toen mijn ouders ziek werden, ben ik gestopt met werken. Ik heb nooit papieren van een pensioenfonds gezien. Mijn man is 68 jaar en heeft ook allemaal kleine pensioentjes omdat hij veel verschillende werkgevers had. Later is hij als automonteur voor zichzelf begonnen en heeft hij ook geen pensioen opge-

bouwd. Om wat bij te verdienen, werkt hij nu drieënhalve dag, want met alleen AOW red je het niet. Maar ja, dat kan hij nog maar een paar jaar doen. Daarna zullen we met minder moeten rondkomen. Ach, als je ouder wordt, heb je niet zo veel nodig. We hebben nu twee auto’s, één ervan gaat dan weg. En we kunnen geen grotere reizen meer maken. Daar word ik niet ongelukkig van, hoor. Op de fiets kan het ook leuk zijn. En dan ben je blij dat je dat kunt doen. Een mens past zich gemakkelijk aan. Gezondheid is het belangrijkste.”

‘Ik wil nu leuke dingen doen’

Jennifer Meyer (38) heeft door een late studie, wisselende banen en nu als zelfstandig ondernemer nauwelijks pensioen opgebouwd. Daar is ze zich bewust van.

“Op mijn 28ste ben ik begonnen met een pensioenopbouw. Maar ik ben meerdere keren van werkgever gewisseld en ben er een tijdje tussenuit geweest om te bedenken wat ik verder wilde met mijn carrière. Ik heb nu een eigen loopbaancoachingsbureau voor vrouwen, *Merah*. Ik heb nog geen pensioenvoorziening getroffen, dat kan ik niet betalen. Omdat ik pas op mijn achttiende vanuit Suriname naar Nederland ben gekomen, mis ik ook een stukje AOW.

Er zijn genoeg vrouwen die op hun 65ste voor verrassingen komen te staan. Ik ben me juist heel bewust van mijn situatie en op basis daarvan maak ik mijn keuzes. Ik weet dat het pensioen mijn eigen verantwoordelijkheid is. Hoogstwaarschijnlijk moet ik later een stapje terugdoen, maar dat heb ik vaker gedaan. Toen ik 24 was heb ik mijn baan opgezegd en ben ik bedrijfseconomie aan de heao gaan studeren. Ik kon toen van een studiebeurs leven. En het lukte ook toen ik even geen werk had. Ik raak er niet van in paniek.

Ik leef nu, wil nu leuke dingen kunnen doen. Het pensioen is nog zo ver weg. Ik ga me niet in allerlei bochten wringen om een lijfrentepolis af te sluiten. Wanneer mijn bedrijf goed gaat lopen, zal ik dat zeker doen.”

‘Ik wist dat het erg was, maar zó erg?’

Karliën Crom (39 jaar) is gescheiden en hertrouwd, heeft altijd parttime gewerkt bij verschillende werkgevers, is een tijdje werkloos geweest en werkte voor een uitzendbureau. Haar pensioenopbouw was nagenoeg nihil.

“Ik begon mijn carrière in het voortgezet onderwijs. Daar werkte ik 32 uur, dus spaar je niet voor een volledig pensioen. Daarna ben ik bij verschillende werkgevers terechtgekomen, onder meer via een uitzendbureau, waar je ook al geen pensioen opbouwt.

Ik kwam terecht bij een kleine bond van het *FNV*. Die wilde mijn pensioengat wel aanvullen, maar dat wilde ik niet. Ik vond dat de bond zijn geld beter aan activiteiten kon uitgeven dan aan mijn pensioen. Dat was heel idealistisch, maar ik heb er geen spijt van.

Ik heb op internet een test gedaan om te kijken hoe groot je pensioengat is. Dat was een eyeopener. Ik wist dat het groot zou zijn, maar dat het zó erg was, daar schrok ik van. Ik ben diezelfde week nog een aanvullende lijfrentepolis gaan regelen. Ik betaal nu 125 euro per maand om mijn pensioengat op te vullen. Als het even kan, blijf ik sparen. Ik vind het ontzettend belangrijk en zou er eerder iets anders voor opgeven als ik het niet meer kan betalen. Toen ik gemeenteraadslid werd, ben ik al in inkomen achteruitgegaan. Toen moest ik mijn uitgaven ook beperken. Ik ben minder gaan funshoppen en heb mijn tijdschriftabonnementen opgezegd.

Ik wil economisch zelfstandig zijn. Je weet nooit wat de toekomst brengt. Ik ben nu gelukkig getrouwd, maar ik weet niet of dat over 26 jaar nog zo is. Misschien is hij er dan niet meer, misschien zijn we gescheiden.

De meeste vriendinnen weten wel wat hun situatie is en zeggen dat ze het moeten regelen, maar ze doen het niet. Het is ook niet leuk om ermee bezig te zijn. Maar het is wel belangrijk.”

Het pensioen: een huis met een dak erop

Het pensioen kun je zien als een huis met twee verdiepingen en een dak erop. De begane grond is de AOW. Een volledige AOW-uitkering in 2008 is voor gehuwden of samenwonenden 673,84 euro bruto (de helft van het minimumloon). Alleenstaanden ontvangen maandelijks 984,86 euro bruto. De eerste verdieping is het pensioen. Werknemers die veertig jaar onafgebroken fulltime werken (lieft bij dezelfde werkgever) bouwen een volledig pensioen op. Wie (tijdelijk) geen baan heeft, in deeltijd werkt of (vaak) wisselt van werkgever, heeft een pensioengat. Het dak zijn de voorzieningen die je zelf kunt treffen om je pensioen aan te vullen. Dat kan bijvoorbeeld door te sparen of door een (lijfrente)verzekering af te sluiten.

Meer informatie: www.vrouwenpensioen.nl en www.pensioenkijs.nl.

Door een onvolledige AOW-opbouw zijn 27.000 ouderen op dit moment aangewezen op een bijstandsuitkering

Bent u zich wel voldoende bewust van uw pensioen? Doe de test op www.margriet.nl/werkenvrijetijd.